

Lappalaista folklorea unkariksi

A varázsdob és a látó asszonyok. Lapp népmesék. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1966. 324 s.

Keruumatkoilla saadut kansanrουνouskokoelmat eivät yleensä jää ainoastaan tiedemiespiirien lukemistoksi. Nokkelat kustantajat ovat miltei kaikkialla huomanneet tällaisen materiaalin kaupallisen arvon. Heidän toimestaan julkaistut satusarjat jouduttavat oman

ja vieraan folkloren tuntemuksen leviämistä tietysti paljon tehokkaammin kuin usein hyvinkin tiivissisältöiset tieteelliset julkaisut. Parhaassa tapauksessa kustantaja turvautuu asiantuntijoihin.

Tämänlaatuinen, tieteellisestikin arvokas satusarja on SÁRA KARIGIN toimitta-

ma *Népek meséi*, jonka niteiden luku lähe-
nee puoltasataa. Sukulaiskansojemme sa-
tuaarteiston esittelyssä on ostjakkien, vo-
gulien ja tšeremissien satujen jälkeen vuo-
rossa tällä kertaa lappalaisten satujen
jo kolmas Unkarissa ilmestynyt, laajem-
paa lukijapiiriä tavoitteleva kokoelma.

Kuten sarjan muissakin osissa, julkai-
suasu on tässäkin hillityn aistikas; somis-
tuksena on käytetty museoaineiston poh-
jalla piirrettyjä yksivärisiä ornamentte-
ja. Päähuomiomme on kuitenkin teks-
tissä itsessään. Kääntäjän valinta on
erittäin onnistunut: Irene Sebestyén-
Németh tunnetaan sekä lappologina että
unkarintajana. Niinpä teoksen kieli on
sujuvaa, kaunista, mielenkiintoa yllä-
pitävää, kuten kertovalle tyylille sopii-
kin. Pohjolan oloihin perehtyneenä kään-
täjä käyntelee luontevasti myös erikois-
terminologiaa; porotermien vastineina
hän käyttää onnistuneesti unkarin karja-
paimenten sanastoa. Kolofonissa maini-
taan Ulla Hauhian tarkistaneen lapin
tekstien käännökset.

On kuitenkin syytä epäillä, ettei kään-
nös ole tapahtunut suoraan lapista sil-
loinkaan, kun norjasta ja venäjistä teh-
ty pohjakäännös ei ole ollut tarjolla.
Mm. s. 142—3 nimen Csalkosz Ász-
lak alkuosan loppu-s on saksan ge-

netiivin päätte. S. 38 luumme: »Hát
Vuolabas element a szent kötöl, és rén-
szarvas-vadászatra indult arra felé, amer-
re a kő mutatott.» Alkutekstissä: ». .
gosâ siei'de i al'lanâm»; ainoastaan näin
ymmärrämme, miksi Päiviön Olavi suut-
tui seidalle.

Tekstien valinta, jälkilause ja selityk-
set ovat Vilmos Voigtin. Hänen asian-
tuntemustaan, huolellisuuttaan ja työn-
sä arvoa osoittaa mm. se, että lähteenä
on käytetty niinkin uutta teosta kuin
L. O. Carnoluskin »Legenda ob olene-
čeloveke» (Moskva 1965). Teoksessa on
lyhyt, mutta silti oleellisen käsittävä kat-
saus lappalaisiin ja heidän folkloreensa.
Tästä syystä sekä julkaistujen satujen ja
tarinoiden typologioinnin ansiosta ky-
seinen nide voidaan rinnastaa esim.
H. Halilovin toimittamaan pohjoiskau-
kasialaiseen satukokoelmaan (Skazki na-
rodov Dagestana. Moskva 1965). Ikävä,
että arkistojen ehkä uuttakin tarjoavaa
materiaalia ei ole käytetty.

Rientämättä asioiden edelle voin tässä
ilmoittaa, että ikään kuin vastapalveluk-
seksi valmistavat Helsingissä opiskelevat
saamelaisnuoret paraikaa Unkarin kir-
jallisuutta ja kansanrunoutta sisältävää
käännöskokoelmaa.

I. KTI